

Aan Provinciale Staten

DATUM	13-7-2021	NUMMER PS	Voegt de griffie toe
DOMEIN	Landelijk Gebied	COMMISSIE	RGW
STELLER	Maeike Pebesma	TELEFOONNUMMER	06-53402296
NUMMER	-	PORTEFEUILLEHOUDER	Bruins Slot

Onderwerp Statenbrief:

Aanleg Veenweide Infiltratie Systeem in Groot Wilnis Vinkeveen

Voorgestelde behandeling:

Ter informatie

Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting

De provincie Utrecht zet zich in om bodemdaling af te remmen en CO₂-uitstoot te verminderen. Met de beoogde grootschalige aanleg van het Veenweide Infiltratie Systeem (VIS) in Groot Wilnis-Vinkeveen (GWV) wordt door infiltratie de bodemdaling geremd en de CO₂-eq-uitstoot uit veenbodems verminderd. Dit is het eerste majeure project in de provincie Utrecht voor veenweideinfiltratie. Met drainagebuizen wordt de grondwaterstand midden in graslandpercelen in droge periodes verhoogd, waardoor de veenoxidatie en daarmee de bodemdaling in die percelen worden beperkt.

Werkenderwijs wordt in dit project kennis opgedaan over de beste wijze om dit te doen want er valt nog veel te onderzoeken. In dit project wordt intensief samengewerkt met de Gebiedscoöperatie Groot Wilnis-Vinkeveen, waarbij alle agrariërs uit het gebied zich hebben aangesloten, en het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht. Voor dit project wordt een intentieverklaring ondertekend door deze drie partijen om daarmee het project officieel te starten. Het publiek tekenen van deze verklaring vindt plaats tijdens een bijeenkomst in het gebied op 15 juli 2021.

Inleiding

De provincie Utrecht zet zich in om bodemdaling af te remmen en CO₂-uitstoot te verminderen. Deze ambities zijn vastgelegd in het Klimaatakkoord (2019) en de Provinciale Omgevingsvisie (2021). Het Klimaatakkoord geeft een landelijke doelstelling voor de jaarlijkse reductie van CO₂eq-emissie uit de veenbodems van *1 Mton CO₂-eq reductie in 2030*. De Provinciale Omgevingsvisie (2020) geeft als doelstelling dat in 2030 de *bodemdaling in het landelijk veenweidegebied met gemiddeld 50% moet zijn geremd*.

De agrariërs in de polders van Groot Wilnis-Vinkeveen, gelegen ten zuidoosten van Vinkeveen, werken sinds 2007 samen met de provincie, het waterschap, gemeenten, Staatsbosbeheer, LTO en Agrarische Natuurvereniging de Utrechtse Venen aan de ontwikkeling van hun gebied. Hierover is in 2010 met deze partijen een convenant (2010-2020) gesloten. Zo is er een natuurverbinding gerealiseerd, zijn er diverse maatregelen uitgevoerd om de waterkwaliteit te verbeteren, heeft er een grote verkaveling plaatsgevonden ten behoeve van natuur en landbouw en wordt het recreatieve netwerk verbeterd.

De agrariërs hebben zich in 2018 verenigd in de Gebiedscoöperatie GWV. Deze zet zich in voor het verder ontwikkelen van de landbouw, de natuur en het water in het gebied, en het behouden van de agrarische bedrijven in het unieke veenweidelandschap. Eén van de doelen van de coöperatie is om de bodemdaling tegen te gaan voor de volgende generaties. Van de 50% provinciale doelstelling is berekend dat hiervan ongeveer 6% behaald kan worden met dit project VIS-GWV en ca. 9% van de landelijke doelstelling.

Toelichting

Het Waterschap Amstel Gooi Vecht (AGV) heeft in de Nota Peilbeheer aangegeven dat als er op ten minste 2/3 van de gronden in een peilvak maatregelen zijn genomen om bodemdaling tegen te gaan peilaanpassingen in een nieuw peilbesluit de resterende bodemdaling kunnen volgen. Voor de melkveehouders in GWV is dit beleid bedrijfsmatig een belangrijke drijfveer om mee te werken aan bodemremmende maatregelen. Het project Veenweideinfiltratie in GWV is voor het Waterschap AGV een belangrijk project in hun streven om gebiedsgericht maatregelen te nemen voor het afremmen van bodemdaling en om kennis hierover op te doen. Vanaf 2030 wordt de bodemdaling nog maar deels gevolgd, dat is een trendbreuk in het beleid (nota Peilbeheer 2019).

In het diepste deel van de polder GWV, Peilvak 9, is enkele jaren geleden een eerste pilot gestart met de aanleg van onderwaterdrainage, op de percelen waar geen natuur is gerealiseerd. Een innovatief project waar 'leren door te doen' voorop stond. Er is in totaal 158 ha landbouwgrond in Peilvak 9 voorzien van infiltratiedrains. In het convenant GWV is afgesproken dat ook de agrariërs buiten Peilvak 9 de mogelijkheid krijgen om maatregelen tegen bodemdaling te nemen. De agrariërs in GWV willen hiermee aan de slag. De Gebiedscoöperatie GWV, waarin deze boeren zich verenigd hebben, wil het project VIS coördineren en realiseren.

Deze aanpak in GWV is uniek vanwege de grootschaligheid en de intensieve samenwerking met de betrokken agrarische ondernemers. Hiermee wordt er in het gebied een grote stap gezet om de bodemdaling af te remmen en CO₂-uitstoot te verminderen. En er is draagvlak bij de betrokken agrariërs waardoor de maatregelen naar verwachting snel en efficiënt uitgevoerd kunnen worden.

VIS wordt over het algemeen als een kansrijke methode gezien waar de afgelopen jaren positieve ervaring mee is opgedaan. Dit wordt nu in GWV verder uitgerold. Het is echter duidelijk dat er ook nog vragen liggen zoals de toepassing op verschillende bodemtypes en de werking bij verschillende weersomstandigheden. Er is nog veel onderzoek en monitoring nodig. Verwacht wordt dat komende jaren met andere maatregelen, zoals greppelinfiltratie, klei in veen, opzetten peil, ook veel kennis en ervaring wordt opgebouwd. Die ervaring wordt uiteraard ook betrokken bij het project VIS-GWV. Jaarlijks wordt de voortgang van het project besproken en worden zo nodig aanpassingen doorgevoerd. Er is nog veel te leren van de kennis en ervaring die we in dit project opdoen.

Met de intentieverklaring verklaren de betrokken partijen (provincie Utrecht, Waterschap Amstel, Gooi en Vecht en gebiedscoöperatie GWV) samen te willen werken en zich in te zetten om de beoogde maatregelen binnen zeven jaar succesvol uit te voeren. De investeringen gericht op het afremmen van bodemdaling en vermindering van de CO₂-uitstoot geven daarnaast het agrarisch gebruik een langjarig perspectief, met als richting een meer circulaire, klimaat neutrale, natuurinclusieve en economisch rendabele landbouw.

Financiële consequenties

De gebiedscoöperatie heeft een projectplan opgesteld waarin zij aangeeft hoe zij het project gaan uitvoeren. De kosten voor de provincie Utrecht bedragen maximaal € 4.632.150. Dit is het plafondbedrag bij realisatie van alle 'geschikte' hectares binnen het project over een periode van 5 jaar, inclusief proceskosten. Het totale aantal voor infiltratiedrains geschikte hectares bedraagt 1.385 hectares en daarvoor is € 3.250 per hectare geraamd. Deelnemende agrariërs betalen € 500 per hectare van deze uitvoeringskosten. We houden daarbij rekening met financiële tegenvallers zoals we die eerder tijdens pilots hebben gezien.

Het plafondbedrag is reeds beschikbaar en wordt door de provincie Utrecht gefinancierd vanuit de specifieke uitkering Impulsgelden Veenweiden (€ 2.000.000) en het budget Groot Wilnis Vinkeveen, dat onderdeel is van beleidsdoel 3.5 'de bodemdaling en broeikasgasuitstoot in het veenweidengebied is verminderd' (€ 2.632.150). Op basis van de te verstrekken subsidiebeschikking zal via de planning- en control cyclus het verwachte bestedingsritme meerjarig in de begroting worden verwerkt.

Dit is de eerste keer dat de provincie Utrecht met de specifieke uitkering Impulsgelden Veenweiden een waterinfiltratiesysteem aanlegt. In de Zomernota 2021 zal het te beschikken bedrag à € 4.632.150 worden opgenomen in de 'Staat van begrotingssubsidies' en aan uw Staten ter vaststelling worden voorgelegd.

Vervolgprocedure / voortgang

- De komende jaren worden in het gebied GWV en omgeving de infiltratiedrains aangelegd om bodemdaling tegen te gaan en CO₂-eq-uitstoot uit veenbodems te verminderen.
- Eind 2021 leggen we de Regionale Veenweiden Strategie Utrechtse veenweiden ter besluitvorming voor aan uw Staten. Als uitvoering hiervan zullen we in de komende jaren in meer gebieden gebiedsprocessen starten om samen met de boeren te bekijken met welke maatregelen in hun gebied de bodemdaling het beste afgeremd kan worden.

Bijlagen

1. Intentieverklaring Veenweideinfiltratiesysteem GWV

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen